

سامانه‌ی هدایت کتاب‌های آموزشی

متن سخن رانی

علیرضا حاجیان زاده مدیرکل دفتر انتشارات کمک آموزشی و دبیر
ششمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد در مراسم افتتاحیه

بسم الله الرحمن الرحيم. در مراسم تقدیر از برگزیدگان ششمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد، حضور گران قدر اندیشمندان و فرهیختگان اهل قلم، صاحب نظران، نویسندگان و مدیران حوزه‌ی نشر کتاب‌های آموزشی، کارشناسان و مدیران حوزه‌ی تعلیم و تربیت اسلامی، مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مشاور محترم رییس جمهور و رییس کتاب‌خانه‌ی ملی ایران، مسئولان وزارت آموزش و پرورش و سایر میهمانان ارجمند را گرامی می‌دارم و از حضورتان در این محفل علمی و آموزشی، تشکر و قدردانی می‌کنم.

با توجه به پیشرفت‌های علمی و افزایش سطح دانایی جامعه‌ی اسلامی و تقاضای جوانان و نوجوانان دانش‌پژوه برای یادگیری فراتر، وجود منابع آموزشی متنوع و متکثر، به‌عنوان مکمل برنامه‌های آموزشی و کتب درسی، زمینه‌ای را ایجاد می‌کند تا هر دانش‌آموزی متناسب با ذائقه، استعداد و علائق خویش به مطالبات علمی و آموزشی‌اش دسترسی داشته باشد. یکی از عرصه‌های تحول در نظام آموزش و پرورش کشور، ایجاد سامانه‌ای مناسب برای رشد و توسعه‌ی دانش و ترویج ارزش‌های دینی با بهره‌مندی از «علم دینی» است.

این تحول عمیق، در سایه‌ی رویکرد برنامه‌محوری در نظام آموزشی اندیشه‌مدار و

۲۱۹۱۹۲

زمستان ۱۳۸۶

۱۰

خردورز، و رویکرد فرهنگی تربیتی مصون ساز با تقویت هویت دینی و ملی، میسر است. در این راستا، توسعه‌ی رسانه‌های آموزشی و توجه به نقش و کارکرد همه‌ی ابزارها و منابع در قالب «بسته‌ی آموزشی» ضروری می‌نماید.

رشد و توسعه‌ی فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی در سال‌های اخیر، نقش و جایگاه آموزش‌های غیر رسمی را در فرایند یاددهی-یادگیری، غیرقابل انکار کرده است، چنان‌چه کارکرد آن‌ها در بسیاری از عرصه‌های آموزشی، سهمی برابر با آموزش‌های رسمی یافته است. به همین دلیل، اگر کتاب‌های آموزشی در بازار نشر، طی فرایندی برنامه‌ریزی شده و مطابق با معیارها و موازین علمی و آموزشی در جهت اهداف آموزشی و تربیتی منتشر شوند و مورد حمایت قرار گیرند، می‌توانند نقش بسزایی در تأمین منابع مطالعاتی مورد نیاز دانش‌آموزان و معلمان داشته باشند.

در این جا لازم است یادآور شوم، ایجاد نیازهای کاذب موجب تقاضای کاذب شده و برخی ناشران را به سمت و سوی پاسخ‌گویی به این نیاز سوق داده است. از این رو، برای سامان‌دهی حوزه‌ی نشر، علاوه بر ارائه‌ی استانداردها و معیارها، مبادی تولید نیازهای کاذب که از جمله‌ی آن‌ها روش‌های سنجش برای ورود به آموزش عالی و موارد مشابه است، نیاز به اصلاح و تحول دارد. از طرف دیگر، ایجاد سامانه‌ی مناسب برای خرید کتاب، تجهیز کتاب‌خانه‌های مدارس و سایر کتاب‌خانه‌های عمومی کشور، و هم‌چنین برگزاری نمایشگاه‌های کتاب می‌تواند، در جریان حمایت از تولید آثار مناسب و هم‌سو با برنامه‌ی آموزشی و تربیتی کشور قرار گیرد.

طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی از هفت سال پیش در وزارت آموزش و پرورش

۱۶ عنوان کتاب در رتبه‌ی برگزیده امتیاز لازم را کسب کردند

۲۱۹۱۹۰

زمستان ۱۳۸۶

۱۱

به اجرا گذاشته شده است. مسئولان این طرح، با تبیین سیاست‌ها و استانداردهای کتاب‌های آموزشی و اعلام نیازهای آموزش و پرورش به ناشران، به شناسایی کتاب‌های مناسب و مرتبط با برنامه‌ی درسی می‌پردازند و از طریق معرفی چنین کتاب‌هایی در قالب کتاب‌نامه‌ی رشد که در واقع، فهرست توصیفی کتاب‌هاست و نیز انتشار عناوین آن‌ها در پایان کتاب‌های درسی مرتبط، از آن‌ها حمایت می‌کنند. جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد نیز که در ششمین نوبت برگزاری، به کتاب‌های دوره‌ی ابتدایی و راهنمایی تحصیلی اختصاص یافته است، به منظور ارزشیابی کتاب‌های موجود و انتخاب و معرفی کتاب‌های برگزیده، و تشویق و حمایت از پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی که بیشترین نقش را در راستای تحقق اهداف برنامه‌های آموزشی داشته‌اند، شکل گرفت. توضیح و تبیین سیاست‌ها، هدف‌ها و برنامه‌های آموزش و پرورش در حوزه‌ی کتاب‌های آموزشی برای ناشران این حوزه، و فراهم آوردن امکان تبادل نظر میان پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی و کارشناسان برنامه‌ریزی درسی، از جمله اهداف این جشنواره است.

«دفتر انتشارات کمک آموزشی» وزارت آموزش و پرورش که عهده‌دار مسئولیت اجرای طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی و برگزاری این جشنواره است، کار خود را برای اجرای ششمین جشنواره، با فراخوان کتاب‌های آموزشی که در فروردین ماه سال جاری اعلام شد، آغاز کرد. هیئت‌های داوری جشنواره، متشکل از کارشناسان متخصص و آشنا با نیازهای برنامه‌ی درسی از «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی»، معلمان با تجربه و آگاه از نیازهای مخاطبان به معرفی «معاونت آموزش و پرورش عمومی»، استادان مرتبط با حوزه‌ی درسی از مراکز علمی و دانشگاهی، و نمایندگان تشکل‌های ناشران، در ۲۱

۴۳ عنوان
کتاب شایسته‌ی
تقدیر
تشخیص داده شدند

۲۱۹۱۹۳
زمستان ۱۳۸۶

۱۲

حوزه‌ی درسی، کار بررسی و داوری کتاب‌ها را براساس آیین‌نامه مصوب، طی پنج ماه فعالیت فشرده به انجام رساندند و نتایج نهایی را اعلام کردند.

در هر حوزه‌ی درسی، رتبه‌های اول به عنوان کتاب‌های برگزیده معرفی شدند و علاوه بر ۱۶ عنوان کتاب که در رتبه‌ی برگزیده امتیاز لازم را کسب کردند، ۴۳ عنوان کتاب نیز شایسته‌ی تقدیر تشخیص داده شدند. در نتیجه در این مراسم، مجموعاً ۵۹ عنوان از آثار برگزیده و تقدیری و هم‌چنین ۶ ناشر برگزیده مورد تشویق قرار می‌گیرند. علاوه بر عناوین یاد شده، از میان ۱۷۰۸ عنوان کتاب ثبت شده در دبیرخانه‌ی جشنواره، ۷۹۶ عنوان کتاب که قریب به ۵۰ درصد کتاب‌های موجود را شامل می‌شود، مناسب تشخیص داده شدند و به کتاب‌نامه‌های رشد راه یافتند. فهرست آن‌ها در پایان کتاب‌های درسی نیز درج خواهد شد.

از جمله دستاوردهای این جشنواره، توصیف وضع موجود بازار نشر و مشخص شدن کمبود کتاب‌های آموزشی متناسب با برنامه‌ی درسی، در حوزه‌های تربیت بدنی، هنر، علوم اجتماعی، جغرافیا، تاریخ، عربی، حرفه و فن، آمادگی دفاعی و تعلیم و تربیت دینی و قرآن مربوط به دوره‌های تحصیلی ابتدایی و راهنمایی برای دانش‌آموزان و معلمان است که تلاش مضاعف پدیدآورندگان و ناشران را برای رفع این کمبودها می‌طلبد.

در ششمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی، یک میزگرد تخصصی نیز با حضور کارشناسان ذربط و جمعی از ناشران و پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی برگزار شد و معیارها و استانداردهای تدوین شده، مورد نقد و بررسی قرار گرفتند و مقرر شد، این‌گونه نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها میان ناشران و کارشناسان وزارت آموزش و پرورش به صورت دوره‌ای و مستمر ادامه داشته باشد.

ما امیدوار هستیم، با همدلی، هم‌فکری و همکاری میان ناشران و وزارت آموزش و پرورش و هم‌چنین، سامانه‌ای که برای هدایت استفاده‌کنندگان از کتاب دنیال خواهد شد، در آینده‌ای نه‌چندان دور شاهد ارتقای کیفیت تولید در عرصه‌ی نشر کشور و بهینه‌سازی مصرف کتاب‌های آموزشی در سطح دانش‌آموزان و مدارس کشور باشیم. و در نتیجه، این‌گونه کتاب‌ها در فرایند یاددهی‌یادگیری جایگاه اصلی خود را پیدا کنند. من در این‌جا لازم می‌دانم، از تمامی همکارانم در ستاد برگزاری جشنواره که با تلاش خستگی‌ناپذیر، این پدیده‌ی مقدس را در نظام تعلیم و تربیت کشور استقرار بخشیدند، اعم از اعضای کمیته‌های اجرایی، اعضای هیئت‌دوران و هنرمندان و نویسندگان، تشکر و قدردانی کنم.

هم‌چنین از همکاری و مساعدت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، معاونت محترم آموزش و پرورش عمومی، ریاست محترم سازمان و بخش‌های تابعه، شرکت چاپ افست، خبرنگاران مطبوعات و صدا و سیما، جمهوری اسلامی، عوامل فنی و خدماتی و تمام ناشران گران‌قدری که با این حرکت اصیل همدلی و همراهی داشتند، تشکر و سپاس‌گزاری می‌نمایم.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته.

از میان ۱۷۰۸ عنوان
کتاب ثبت شده
در دبیرخانه‌ی
جشنواره
۷۹۶ عنوان کتاب
به کتاب‌نامه‌های رشد
راه یافتند

۲۱۹۱۹۰

زمستان ۱۳۸۶

۱۳